

Enternaren in de mobilisatietijd (4)

De foto is uit 1918. Frederik Velten is gedemobiliseerd, maar anderen hebben zijn plaats ingenomen. De oorlog is nog niet afgelopen. Bovenste rij tweede van links is Hermannus Nijmeijer (Beumers-Mans) uit Enter. Misschien herkent u andere Enternaren?

In het begin van de twintigste eeuw was het openbaar vervoer tussen Zutphen en Enter per trein mogelijk. Van Zutphen naar Goor liep er een uursdienst en in Goor kon je overstappen op de lokalspoorlijn Neede-Hellendoorn, die ook Enter aandeed. Maar omdat tijdens de Eerste Wereldoorlog er een ernstig kolentekort was, liepen er op laatstgenoemde lijn nog maar twee treinen per dag. Van Goor naar Enter kon je om half tien 's morgens en in de middag nog een keer reizen en omgekeerd ook maar twee keer per dag.

Soms had Frederik maar 24 uur verlof en ging dan met de eerste trein 's morgens naar Goor en was daar dan om kwart voor acht. Doorreizen naar Enter kon hij dan pas om half tien. Hij schreef dan of een van zijn broers met een fiets naar Goor kon komen, maar het bleef puzzelen.

Begin mei 1915 gingen ze voor een week naar Arnhem. Vanuit Zutphen gingen ze met de trein via Deventer en Apeldoorn naar Dieren. Het laatste stuk naar Arnhem moest lopend worden afgelegd, maar zoals Frits schreef "die drie uur lopen tellen wij als soldaten niet". Hoewel de bedoeling was dat ze die week in tenten gelegerd zouden worden, konden ze toch terecht in de Menno van Coehoornkazerne. Zoals gebruikelijk in militaire dienst, wist niemand wat ze moesten doen in Arnhem. Het thuisfront in Enter klaagde dat Frederik zo weinig verlof kreeg, dus Frederik vroeg voor half juni 1915 tien dagen 'hooiverlof', maar om onbekende reden werd het verlof maar voor vijf dagen toegerekend. De brieven werden steeds eentoniger bij gebrek aan nieuws. Begin juli moest de troep van Frits voor vier dagen naar Ede. De tocht ging per 'pedes Apostolorum' (te voet): negen à tien uur lopen. Frits schreef dat de koks per trein gingen, want ze zouden het eten wel klaar moeten hebben als de troep in Ede aankwam. De berichten over de oorlog druppelden ook de kazernes binnen. De strijd kreeg een steeds gruwelijker verloop toen ook gifgas werd ingezet. Het kazerneleven was eentonig. "De ene dag is gelijk aan de andere", schrijft Frederik. "Wanneer zal die schone dag eens aanbreken dat de vrede getekend wordt en ook wij weer huiswaarts kunnen keren."

Meer dan een jaar later was die schone dag nog niet aangebroken, want de laatste briefkaart die we hebben is gedateerd 15 augustus 1916.

Waarde huisgenoten,

"Morgen moeten wij met een vijftig man van onze Kompie een drie-daagsche marsch maken, maar ik ga met de fiets mee en moet de kok die meegaat wat helpen. Wij gaan morgen, woensdag naar Geesteren bij Neede, donderdag naar Markelo en vrijdag weer naar Zutphen. Zaterdag kom ik bij leven en welzijn wel weer met 24 uur verlof."

Hier eindigt de correspondentie waarover we beschikken tussen Frederik Velten en zijn ouders en broers. We weten dus ook niet wanneer Frederik is ontslagen uit de dienst. De oorlog heeft nog tot eind 1918 geduurd.